

NARODNI GOSPODAR

GLASILO GOSPODARSKE ZVEZE.

Člani Gospodarske zveze dobivajo list brezplačno.
Cena listu za nečlane po štiri krome na leto; za pol leta dve kroni;
za četrt leta eno krono; posamne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne
vračajo. — Cene inseratom po 20 h od enostopne petit-vrste, za
večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 143.

V Ljubljani, 25. novembra 1901.

Poštno-bran. št. 849.872

Kmetijstvo.

Poljedelstvo.

Zgodnja turška detelja ali inkarnatka.

Poleg mešanice, kosmate grašice in ozimne rži, ki dajeta zgodnjo pičo spomladi, lahko priporočamo, kot drugo krmsko rastlino, ki ponuja na spomlad dobro pičo, rdečo (tudi turško) deteljo ali inkarnatko, posebno neko vrsto nje, zvano zgodnja švedska rožnata detelja.

Zlasti ta rožna detelja daje krmo, ki jo ima živina rada in to zgodaj spomladi, tedaj v času, ko je za krmo sploh najbolj trda, tako je mogoče zimsko suho krmljenje vsaj za en teden preje nadomestiti s zelenim krmljenjem. Tudi je gojitev te detelje vrlo lahka in priprosta, ker jo lahko pridelujemo kot strniščno rastlino, tako da vsled nje ni treba nič spreminjati kmetijskega kolobarjenja.

Slednjič ta detelja tudi zemljo še obogatuje; vsaj bralci „Narod. Gosp.“ dobro vedo, da metuljčnice (in k tem spadajo detelje) vlečejo iz zraka nase obilno dušika, ki ga predelajo kot hrano v svoje telo in puste po košnji potem precejšnjo množino dušika v zemlji.

Kar zadeva zemljo, ni rožnata detelja preveč izbirčna. Ne vspeva dobro le v preveč apneni, dalje v zelo mokri in pa v taki zemlji, katero po zimi mraz prehudo obdelava, ker v taki zemlji preveč rastlinic pozebe. Zato pa v dobri prepustni, glinasti in globoki zemlji daje največji pridelek. Splošno vspeva dobro v dobri rženi ali ječmenovi zemlji.

Zemljo je treba dobro pognojiti in sicer potrosimo: okoli 5 q Tomaževe moke in okrog 5 q kajnita pred setvijo.

Rožnata detelja se seje meseca septembra; na 1 ha se potrebuje 25—30 kg semena.

Treba tudi pripomniti, da rožnata detelja ne ljubi pri setvi zrahljane zemlje, zato je dobro jo povaljati z valjarjem; to je jeden prvih pogojev za dober vspeh. Da seme raje vzkali, naj se seje po dežju, ali pred pričakovanim dežjem. Razsejano seme se zavleče in nato povalja.

Inkarnatna detelja se kosi v začetku meseca maja in sicer pred cvetjem ali mej cvetjem, zakaj po odvetenji je kmalu iz sočnatih prejšnjih bilk sam les. Poprek se računa na 20.000 kg dobre zelene piče na 1 ha.

Le tako, kot tu omenjeno — t. j. kot strniščna rastlina — se-

jana rožnata detelja daje dobiček, ne pa kot glavna rastlina in gotovo ne v slabi, peščeni zemlji — kakor se včasih vidi po naših krajih, da si s tem vže naprej zagotovi pravico do poznejšega tarnanja, češ: rdeča detelja neče pa neče.

Požlahtnenje žita.

Fr. —o—

(Konec.)

Splošno je za ugodni razvoj in ustalitev dobrih lastnostij kake žitne vrste dobro, ako se prenese dotična vrsta iz neugodnih v lepše okoliščine, toda tudi tu so izjeme, zlasti pri vrstah, ki so prilagodene kaki posebni vrsti zemlje. Sicer nam pa prihodnost kmalu pokaže, ali smo si zbrali pravo vrsto za svojo zemljo, najboljše merilo za to je njena degeneracija (izpridenje) v poznejših rodovih. Ako pride n. pr. nova žitna vrsta takoj prvo leto v mojem kraju ob vrsto, mi je to dokaz, da ta vrsta ni zame, če pa to izrodenje počasi napreduje, vsako leto malo, potem se bo dala ta rastlina popolnoma udomačiti, treba je le semtertje znova naročiti prvotnega (originalnega) semena, kakor to delamo n. pr. z ruskim lanom in prednosti nove vrste kmetijske

rastline so nam stalno zagotovljene. Kot zadnjo posledico tega prevdarjanja bi — tako se zdi — lahko izvajali sklep, da sploh ni posebno umestno uvajati mnogo tujih vrst in da imajo stalno vrednost le one vrste, ki so bile vzgojene v domačem kraju.

Gotovo je, da je vsaka vrsta v svoji domovini in v roki svojega vzgojitelja najbolj rodovitna. Tega ne tajimo, zato smo tudi v enem prejšnjih člankov z gorenjim naslovom povdarjali, da ni upejljavati tujih vrst kar tje v en dan, ampak, da je treba preje stare, domače vrste preskusiti, kaj veljajo. Potem je treba najpreje te utrjene vrste zboljšavati in požlahtnjevati, o čemer se pomenimo, če Bog da, drugi pot.

Toda ne pride nam niti na misel, da bi kedaj nasvetovali, naj bi kmetovalci tega dobrega, kar so drugi z večletnim trudom pridobili, ne obrnili sebi v korist. Tu se namreč ne gre samo za žrtve na času, denarju, trudu, ne zahteva se samo velika strokovna izobrazba, kakoršno ima v deželi le redkokedo, tudi srečni slučajji so utegnili biti na roko dotičnim vzgojiteljem, in do takih srečnih slučajev mi nimamo prav nobene moči. Kje bi pač ostal vsak napredek, ako bi se mi za pridobitve svojih prednikov čisto nič ne zmenili, ako bi nam bile tuje iznajdbe in zboljšavanja deveta briga.

Toda gospodar, ki bi rad dobil na svoje polje najboljše vrste sadežev: najlepšo pšenico, rž, ječmen, oves, peso, grah itd., nikar ne misli, da zato ni treba drnzega, kakor da naročiš nekaj cenikov od slovitih tvrdk, ki se pečajo z vzgojo žitnih vrst na pr. Bahleen v Pragi, Rambousek v Zborovu, Rimpan v Šlanstedtu, Proskovec in drugi. O, cenik in svinčnik v roki še ne zadestujeta, treba si je tudi vestno odgovoriti na vprašanja:

Katere prednosti pa ima priporočana vrsta?

Ali imajo te vrline tudi za moje gospodarstvo velik pomen?

So-li te dobre lastnosti tudi vže dovolj utrjene v rastlini?

V kakih naravnih in obdelovalnih razmerah so nastale one lastnosti?

Ali morem jaz tej rastlini ponuditi enake ali vsaj podobne razmere?

Vsa ta vprašanja je treba dobro pretehtati z natančno kemično tehtnico, nato pa še ne naročiti semena v večji meri, četudi je naše premišljevanje za ono vrsto ugodno izpalo. Preje priporočamo napraviti s semenom poskus na manjšem kosu polja in še-le rezultat tega poskusa (če so bile vremenske razmere redne) bo odločilen za naš konečni sklep.

Ako bi se kmetovalci pri naročanju novih semenskih vrst ravnali po tu danih navodilih, potem bi si prihranili marsikako zmoto, in ž njo zvezano jezico in škodo.

Pa tudi poštene (vse seveda niso) vzgojne tvrdke za semenje bi bile obvarovane mnoge krivične obsodbe, ki sicer zadeva njihove vse hvale vredne proizvode. Na ta način bi se zmanjšalo veliko število vrst, ki neukemu zmešajo možgane, in one enodnevnice, katerih vsa novost in izvrstnost nima druge podlage nego lepo, ameriški bahovito sliko v najnovšem ceniku, te enodnevnice bi se brzo poizgubile iz cenikov.

Poskusno delovanje praktičnega kmetovalca.

Temu naj dodamo še en vzgled. Jedno vprašanje, ki posebno zanima praktičnega kmetovalca je: katera vrsta (sorta) te ali one gospodarske rastline je najbolj pripravna za moje gospodarstvo; velikokrat naletimo po kmetijskih listih na vprašanja: kateri ječmen, kateri oves, kateri krompir, ka-

tera pesa se najbolje obnaša, katera da največji pridelek in trud najbolj hvaležno povrne. Ako taka vprašanja kažejo po eni strani, da umeva vprašajoči kmet svojo korist in da zna ceniti vrednost zelo hvaležne gospodarske rastline, nam pa v istem trenutku svedoči tako vprašanje, da vprašalci niso poučeni o menjajoči se vrednosti raznih gospodarskih rastlin v različnih razmerah. Ker stojijo lastnosti kake rastline z vnanjimi okolnostmi, v kateri so nastale te lastnosti, v tako tesni zvezi, zato lahko z mirnim srcem trdimo, da je ni vrste (recimo pšenične, turšične, krompirjeve), ki bi jo v vseh okoliščinah in na vsakem kraju mogli imenovati najboljšo. Če ima kaka rastlina v trgovskem ceniku tudi tako priporočilo seboj, bo vendar moder kmetovalec precej vedel, koliko je vredno tako priporočilo.

Znanost in skušnja povesta lahko gospodarju, ki išče najboljše vrste, samo to, da ta in ona vrsta žita ali okopavine ali stročnice zahteva gotove pogoje od podnebja in zemlje za svoje vspevanje, da je torej bolj ali manj dozdevno, da se bo obnesla v tem ali onem gospodarstvu; povesta tudi, da se je ta rastlina na mnogih posestvih podobnega značaja obnesla kot najboljšo; toda najbolj skušen gospodar ne more kar za trdno pribiti; ta vrsta bo dala na tem kraju največji pridelek.

Živinoreja.

Umetno valjenje piščancev.

(Napisal F. P.)

Kar se je doslej storilo na polji perotnistva, posebno kokošarstva, še daleko ne odgovarja temu, kar je hotela doseči narava s tem, da je podelila kokoši, raci itd., hrano iz vseh možnih snovij, ki so dostikrat vže na pol raz-

pale, da morejo dalje te živali znesti desetkrat več jajec, kakor jih morejo izvaliti. Ne oziramo se na to, kaj bi nam kokošarstvo moglo še-le biti, ako se posreči, vpeljati tudi na tem polju silne napredke umetnosti kot nadomestek naravnih močij.

Vse to uvaževaje, se ne smemo čuditi, da je človek zahrepenel, iznajti umetno valjenje perotnine, da bi na ta način razširil rejo perotnine v veliki meri ter tako mogel proizvajati na debelo najfinejšo živalsko hrano. Največji zadržek dobičkonosnega perotnistva v velikem so namreč do danes veliki stroški naravne valitve, zato si tudi prizadevajo umni gospodarji valitev omejiti samo na najpotrebnejše.

Te stroške naravne valitve hočemo malo natančneje proučiti, da bomo toliko jasneje spoznali razloček mej naravnim in umetnim valjenjem ozir stroškov.

V ta namen izberemo domačo kokoš dobre vrste, ker nam ta s številom jajec in s svojimi piščanci hrano že prej dobro plačala in ker je ta kokoš znana splošno kot dobra koklja-voditeljica svojih piškov. Ker kokoš pred in po valitvi zopet kmalu prične nesti, zato valivni stroški pri njej niso tako veliki, kakor je to pri racah in puranu. Pridna puta znese, posebno na spomlad, dva tri in več dni zaporedoma po eno jajce, predno si privošči dan počitka. Da ne vzamemo preveč, izberemo za proračun stroškov za naravno valjenje kokoš, ki samo dva dni nese, tretji dan pa počiva. Ako koklji podložimo najprimernejše število jajec, t. j. dvanajst (12), posreči se od teh k večjemu $\frac{2}{3}$ ali $\frac{3}{4}$ povprečno, to je iz 12 jajec dobimo 8—9 piščancev. Ako koklja potrebuje za valjenje 22 dnij in za vpeljavanje mladičev še 42 dnij, je to skupaj 64 dnij ali dobra dva meseca. Ako bi bila koklja teh 64 dnij mesto sedeti

na gnjezdu znesla na vsake 3 dni po dve jajci, bi bili dobili od nje 43 jajec, ki so šli vsled valjenja po vodi ob enem z onimi 12, ki smo jih podložili, skupno torej 55. Vrednost teh 55 jajec, preračunjena po vsakokratni dnevni ceni jajec določuje v tem slučaju valivne stroške za 9 piščancev.

Ako računamo jajce le po 5 h komad (v resnici so dražja, na Dunaju na pr. sveža vseskozi po 8 h 1 kos), potem bi stalo gornjih 55 jajec K 2.75 in eno pišče bi stalo nekaj nad 30 h.

Če pa pomislimo, da neso meseca marcija, aprila, majnike in junija, t. j. v času, ko se najbolj vali kokoši, večinoma 3 do 4, da 5 do 6 dnij zapovrstjo, vsled česar je pri kokljah zamuda in zguba jajec toliko večja, toliko da ne znaša več samo 55, ampak 64 do 68 jajec; dalje, ako uvažujemo, da za celi čas kakih desetih tednov, ki jih potrebuje kokošdajska, da nabere za valitev potrebna jajca in za valjenje in vodstvo piščancev, hrane niti v poštev nismo vzeli, potem bo popolnoma opravičena trditev, da stane vsaki izmed onih 9 naravno izvaljenih piškov več nego 30 vin.

Kar smo navedli, nas pač lahko prepriča, da daje naravno valjenje le malo, malo dobička (do tega prepričanja so sicer vže davno prišle gospodinje, ki imajo žitne kašte pod ključem in ne razmetavajo zrnja po dvorišču kar tje v en dan, ampak imajo na dan po številu kljunov določene merice), temu nasproti pa da je kokošarstvo dosti bolj hasnovito, ako pute pridno neso, pri tem pa kar se da malo, če mogoče nič ne kvočijo.

Zdi se mi, da pridemo tudi v perotnistvu polagoma do tistega spoznanja, kakor se je to zgodilo pri večini živinorejcev s kravo. Koliko pa je od tega, ko se veliki graščaki (n. pr. češki knez

Svarcenberg) za mleko svojih hlevov s stotinami lepih krav, še zmenili niso, vse mleko je pripadalo oskrbnikom in družini. Danes pa se je to izpreverglo: glavni pomen je mlekarna, teleta, gnoj itd. ima važnost šele na drugem mestu.

Misleči kokošjerejec pride tudi kmalu do spoznanja, da imajo kokoši, ki pridno neso, nenavadno polne živote, močno razvite mišice (meso), ki je posebno ukusno in sočno, dočim je meso živalij, ki so zelo nagnjene k valjenju in ki se dostikrat po 3—4 mesece ne pripravijo, da bi znesle jajce, slabo razvito, izsušeno in trdo kakor trska.

Celo, ako tako žival po sili opitamo in je njeno meso z mastjo ozaljšano, vender bomo ono sočno mehko in fineso okusa, kot pri prejšnjih živalih, iskali zastoj.

Vse to so francoski kokošjerejci vže davno spoznali in vpoštevali in si vsled tega vse prizadejali, da bi vzgojili najfinejše namizne vrste, od katerih la fleš (La flèche), krev-ker (Crève-cœur) in Hondan niso edine. Da bi pa teh dobrih lastnostij živali ne zgubile vsled uvrščenih valivk, kojih nagnenje do valjenja bi morda prešlo počasi na zarod, zato ne trpi francoski perotninar mej svojo perotnino živalij, ki rade kvočijo, ampak vse piške mu zvale pure, četudi so te prave mojstrinje, kadar gre za pometanje zrnja in druge hrane iz koritca.

Da te prakse ni smatrati samo za posrečen ali neposrečen poskus varčevanja od strani Francoza, ki je tako vrl računar, ampak da je to eden izmed glavnih činiteljev, ki so povzdignili in požlahtnili francosko perotnino, to je skrivnost samo za onega, ki ne zna opazovati in računati.

Iz vsega navedenega je nemara temu in onemu vže spla-

valo na površje prepričanje, kakor v vodi gluho zrno, da naravno valjenje ne samo veliko stane, ampak da stavi tudi perotinarju močne zapreke, kadar hoče doseči dvojni namen: požlahtniti plemenske živali in pomnožiti njihovo produktivnost naravnim potom.

Zato je opravičena tudi želja, iznajti umetno valjenje perotnine, ki bi vsem naštetim težkočam korenito odpomoglo, tembolj opravičena, ker se le tem potom da skoro neomejeno proizvajati perotnina in jajca.

Po tej poti jo bomo morali prej ali slej mahnuti, ker je to edino mogoča pot, da zadovoljimo vedno naraščajočemu povpraševanju po dobri mesni hrani.

Krmljenje krompirja.

Ako nam okoliščine svetujejo, da krmimo krompir živini, je zelo pametno ga pariti, seveda samo tedaj, ako nas parjenje preveč ne stane.

Po J. Kühnu ima surovi krompir v sebi:

suhe snovi	25.0 %
dušikovin (N)	2.0 „
tolšče	0.3 „
brezdušičnatega izvlečka	20.7 „
surovega vlakna	1.1 „
pepela	0.9 „

Parjene podzemljice pa obsegajo:

suhe snovi	27.3 %
dušikovin	3.6 „
tolšče	0.4 „
brezdušičnatega izvlečka	21.0 „
surovega vlakna	1.2 „
pepela	1.6 „

Ako primerjamo obe sestavini, vidimo, da ima parjeni krompir veliko več redilnih snovij v sebi; toda pomisliti nam je, ali nam ta večja redilna moč ne hodi predrago.

Žirard navaja v kmetijskem listu (*Journal de l' Agriculture*) neki poskus s krmljenjem krompirja in pravi da je pridobila neka ovca pri krmitvi s parjenim krompirjem 16 kg na teži, druga enako težka in sploh v popolno enakih okoliščinah krmljena pa s surovim krompirjem, pa le 14 kg.

Istotako so pokazali poskusi J. Joiaj-evi (v „Zemljedelskih listih“), da se daje krompir parjen ali kuhan z vspehom izrabiti. Da krmljenje krompirja je celo v primeri s pokladanjem krmske repe zelo koristno, kar se sicer tudi popolnoma vjema z odstotno sestavo poslednje. Repa je namreč (po Juliju Kühnu) tako-le sestavljena:

suhe snovi	12.0 %
dušičnate snovi	1.1 „
tolšča	0.1 „
brezdušičnatega izvlečka	9.1 „
surovo vlakno	0.9 „
pepel	0.8 „

Tudi Zola priporoča na temelju svojih poskusenj pokrmiti krompir kuhan ali parjen.

Naj navedem tu dve krmski sestavi preračunjeni za 500 kg žive teže:

7.0 kg krompirja surovega
1.5 „ otrobov,
0.5 „ oljnatih pogač,
5.0 „ poletne slame,
6.0 „ deteljnega sena,
ali pa:

15 kg krompirja, parjenega,
1 „ mešanih otrobov, drobu, šrota,
1 „ oljnatih pogač,
5 „ krmske slame,
5 „ detelje in sena.
(Po „avstr. kmet. tedniku“).

Proč s plesnjivo krmo!

Velik grajščak je imel oziroma ima še v hlevu 120 molznih krav, naenkrat se pokaže bolezen na mleku — mleko se je vleklo —

tako da odjematelj ali kunti niso hoteli več jemati mleka. Prišel je živinozdravnik in si vse prizadel, da odpravi zlo, ukazal je žvepljati hleve in mlečno posodo, dati živalim več soli, pa vse zastoj. Čez 4 tedne je zbolelo mnogo krav na klanju, mnoge tudi na vnetji črevesja in niso skoro čisto nič več molzle. Jedna krava je celo poginila na želodčnem in črevesnem vnetju! Vzrok je moral biti torej, to je očitno, v krmi.

V to je služilo: seno z deteljo, repa, otrobi in repične pogače. Vsa krmila so torej poslali na neko preskuševališče na preskušnjo. Čez 5 dnij pride sporočilo, da so bile ogrščne pogače od znotraj plesnjive. Takoj so te pogače opustili pri krmitvi in glej, v kratkem se je vse zboljšalo, da v 8 dneh so bile krave zdrave.

Mleko je prišlo zopet v žile in tudi vlečljivo ni bilo več. Pozor torej! Močna krmila, ki prihajajo od trgovcev, naj se ne preskušajo samo kemično na razne snovi, ampak tudi z ozirom na plesnobo! Zakaj pa imamo sicer kemično preskuševališče v Ljubljani?

Mlekarstvo in sirarstvo.

Emodolski sir v Algaju.

Poglejmo danes nekoliko čez meje svoje domovine, da vidimo, kaj znajo in premorejo naši sosede. Obrniti se hočemo k jugu nemškega, nam sicer tako malo k srcu priraščene „rajha“, tjekaj, kjer planine dvigajo do nebesnih višav svoje temene in delajo mejo proti Tirolam. Tu, kjer vršijo valovi bodenskega jezera, tu je bavarski (pajerski) Algaj, domovina emodolskega sira.

Nekak čudovit in prijeten vtis napravi na nas to pridno ljudstvo, ki prebiva po teh krasnih livadah in ljubkih doleh. Temu se tudi ni čuditi. Vsaj ima pridnost algajskega kmeta ob strani izvrstnega pomoč-

nika v naravi. Ni ga z lepa kosca zemlje, ki bi se ozir obdelovanja travnikov, ozir bohotno-sočne trave in rodovitnosti lahko meril z bavarskim Algajem. Zares oblagodarjena je ta deželica, v kateri stanuje zadovoljno, srečno ljudstvo. Komaj je strta zimska vihra in curlja sneg in led v podobi srebrnih valčkov v dolino pod toplim dihom spomladnega vetra, že se prikazujejo po solnčnih rebrih prvi otroci spomladi in v kratkem se pričara iz tal cela vojska cvetlic, da kmalu spet izgine v visoko poganjajoči sočni travi. Rast se tu hitro razvija in doseže koncu cvetnega meseca svoj vrhunec. Tujec, ki prepotuje v tem času dobrane algajske, onemi pred to krasoto, kakor pričaran moli roko, ki je vstvarila to velikolepno božanstveno naravo.

To duhteče cvetje, ta vonjajoča zelišča, te sočnate trave so izvor, kateremu se ima zahvaliti Algaj za svojo glavno obrtnijo, za svojo sirarijo. Sirari se tu že nad 100 let, iz neznatnih pričetkov se je razvila mogočna industrija.

Mika nas, da si ogledamo ustroj in proizvajanje tega slovitega blaga nekoliko bližje.

Sirarnice bavarskega Algaja so tako zvane „nabiralne mlekarne“, t. j. vsi kmetovalci večjega ali manjšega kraja prineso vse mleko svojih krav v ta namen napravljeno poslopje v sirarno. Izdelovalec sira ima z gospodarji pogodbo, po katerej pokupi vse mleko po gotovi ceni, povprek po 11 do 12 h za liter, in pri tej nizki ceni imajo kmetovalci še vedno lep dobiček. Vsega mleka od enega dne nanosijo navadno 800 do 1000 litrov, le redkokedaj čez 2000; to mleko predela dva do pet strokovno izobraženih mladih mož, tako zv. planšarjev, v sirno presno maslo.

(Konec prihodnjic.)

Gozdarstvo.

Kako vzgojiti mešan gozd?

Kjer gospoduje božja roka v večno se gibajoči delavnici narave in je človek ne kazi sam z breznačrtnim umešavanjem, tam nahajamo večinoma mešane gozdove, z katerih nekateri gospodujoči lesovi prevladujejo in posebno vspešno rasto ter dajo tudi največ dobička. Kajti različnost narejanja krone in korenin pri mešanih gozdovih dopušča večjo gostoto drevja; talna moč se vsled tako različnih gostov, kojih vsaki ima kolikor toliko različen okus in potrebe, tudi najpopolneje izrabi, tla so bolj zavarovana in se lažje pokrivajo z odpadki listja in igličevja; mešani obstoji se bolje zoperstavljajo viham in — kar posebno poudarjamo — takih gozdov se škodljive žuželke menj lotevajo, nego čistih obstojev. Vše samo ta poslednja okolnost bi nas morala nagniti, da vzgajamo vedno le mešane obstoje. Za kmetovalca in malega gozdnega posestnika se še posebno vsled tega priporočajo, ker jih košnja stelje tako ne slabi, nego čiste obstoje, ker so tla bolj obvarovana in dobivajo v raznem listji in igličevji vender še precej naravne redilne moči.

Kakošne mešane obstoje pa naj gojimo?

Ako hočemo napraviti nizki gozd, tedaj mešajmo hrast, bukev, javor, brezo in lipo, kakor so ravno tla in lega; umevno je, da bomo javor lipo in hrast sadili bolj po kakih kotlinah, brezo bolj v pustih suhih legah.

Mali gozdar pride malokedaj v položaj, da bi zasajal visoki gozd iz listnatega drevja; vender pa naj ve, da mej seboj pomešani gredo najbolje skupaj hrast in bukev in bukev z jelko in smreko.

Brez primere važnejša je naprava mešanih iglastih gozdov in sicer v prvi vrsti mešanih borovih in smrečjih nasadov.

Ako hočemo, da bo smreka prevladovala, tedaj naj se ta les na dotično ploskev posadi ali poseje, borovec pa se zasadi še-le pozneje in sicer le bolj na pomanjkljivih mestih, da se zamaše vrzeli, ko vže ni več nobene nevarnostij, da bi utegnil bor prerasti smreko. Pomisliti nam je namreč, da bor v mladosti vrlo hitro raste in da se zelo razširja v vejah. Ako v 6 do 8 letih po nasadu smrečja zasadimo vanje 2 do 3letne bore, bomo opazili da bor v kratkih letih doide smreko, da mnogokrat celo zadaj pusti v rasti. Če bi se utegnulo to pripetiti, lahko posežemo vmes na ta način, da bor obsekamo vej ali ga sploh izrujemo, s čimer dobimo od še čisto mladega nasada dober užitek kot nastil.

Ako nameravamo napraviti mešan nasad, v kojem naj prevladuje bor, tako da se nahaja smreka bolj osamljena, tedaj zasadimo na dotični ploskvi močne 4- do 6letne smreke v oddaljenosti 2 do 3 metrov in vmesne prostore z 1- do 2letnim borovci.

Še kratko opombico! Borovec je v mnogih krajih kmetu najbolj priljubljeno drevo in sicer zato, ker je poleg svoje skromnosti tudi pravo pravcato nastiljno drevo kmetovalcev. Vsled tega se pusti rasti na vsakem kraju, naj tje spada ali ne. Če imamo ta zadnji slučaj, kakor v kamnitem, plitvem svetu tudi drugače biti ne more, tedaj dobimo sključeno, grčasto, kratkodebelno drevje z mnogimi vrzelji v gozdnem nasadu; to drevje gre kakih 6 do 10 metrov še kviško, potem pa ne več. Vzroka zato pa nimamo iskati samo v neugodnih talnih razmerah, ampak tudi v močnem odjemanju nastilja. Taki gozdovi, ki jih pač povsodi nahajamo, so posebno pripravni, da jih spremenimo v lep smrekov, ali pa mešan smrekov in borov gozd; to pa brez kakega posebnega truda in

stroškov in z gotovim vspehom. Kaj treba storiti? Tako kruljavo oklesti, če sploh potreba, nekoliko od vej in vsadi vmes 3 do 4letnih krepkih smrek na navadni način, samo svetoval bi, da prideneš h koreninam nekoliko dobre dolinske zemlje, četudi je prenašanje v hrib težavno delo vsaj ni treba Bog ve kako veliko. Smrečie pa ne sadi preblizo pohabljenih borovcev.

V svoje veselje boš opazil, kako da leze nasad brez posebnega bolehanja urno na kviško. V nekaterih letih je prav, ako se nekoliko borovih kruljcev po potrebi vrže iz zemlje, da dobijo dorastajoče smreke več luči. Od zdaj potem pa lahko vsako leto odjemljemo vrhni (borov) les, kakor ga ravno potrebujemo za dom. Vrzeli sedaj vže meter visokega smrekovega nasada in mesta, kjer so rasli visoki borovci, zasadimo zopet s skupinami dveletnih borov.

(Iz knjige „Oskrbovanje in gospodarjenje zasebnih gozdov“ od Šepfa.)

Sadjarstvo.

Obrezovanje sadnega drevja pri saditvi.

Še vedno začetniki plemenitega sadjarstva niso na čistem, kako imajo nadalje ravnati z drevesci, ki so jih jeseni dobili iz drevesnice in pravilno zasadili, posebno kar zadeva obrezovanje. Jeli naj se mladike takoj pri presajanju ali šele naslednjo spomlad obrežejo, ali pa naj se prvo leto sploh pri miru puste in šele eno leto po presaditvi prikrajšajo?

Splošno lahko rečemo, da ni ravno dobro drevescu, ki ga s presajanjem vže tako močno motimo pred zimo še oslabiti in raniti z nebrojem obreznih ranic. Še-le, ko je presajeno drevesce srečno prestalo zimo, prenese ob-

rezovanje brez nevarnosti. O tem, je-li naj se obrezuje vže prvo spomlad, ali šele leto na to, smo lahko različnega mnenja. Vedno bolj pa se širi načelo obrezovati drevje vže prvo spomlad in sicer se prirezuje nekoliko močneje, nego če bi drevo ne bilo presajeno.

Ako smo z vso skrbjo presajali, potem bo tudi pri prav močnem obrezovanju vže prvoletni poganjk tako krepak, da bomo z njim popolnoma zadovoljni.

Hranjenje svežega sadja.

(Kamen modrih.)

Da bi zvedeli pri katerem načinu hranitve da se sveže sadje poznih jesenskih in zimskih vrst najdalje, pa tudi za kupčijo najboljše ohrani, so napravili na poskusni postaji kraljevega zavoda za sadjarstvo in vinarstvo v Gajzenhajmu razne poskuse.

V svilnat papir (Seidenpapier) zavita jabolka in hruške so se najbolje obdržale, vnanje lice se ni čisto nič spremenilo in tudi pozneje v sobi hranjeno ni dobilo sadje nikakih madežev. Sadje je čisto pravilno zrelo in okus je bil popolnoma čist. Tudi s sadjem vloženim v lesni bombaž so bili zelo zadovoljni, dasi sadje ni bilo popolnoma tako lepo, kakor ono iz svilnega papirja. Dozorelo je popolno, okus je bil čist.

Vkladanje v ječmenovo slamo se ne priporoča posebno. Sadje je bilo še dovolj dobro shranjeno, toda lepa barva je šla z Bogom. Tudi je sadje v zoritvi nekoliko zaostalo. Pri hranitvi v mrvi so dobile hruške vže čez malo dnij v sobi hranjene pege, so deloma gnjile in so imele popolnoma do ločen okus po senu. Tudi vnanjost jabolka v otavi je mnogo zgubila. Pri hranitvi v žaganju so jabolka in hruške v kratkem času v sobi močno zvene in so imele neprijeten okus po lesu.

V pšeničnih otrobih so ostale hruške precej sveže, jabolka pa so močno gnjila. Pri shranitvi v listju so postale hruške zelo pegave, jabolka pa so se dobro držala. V rečnem pesku (n. pr. savskem produ) se je sadje dobro držalo, vendar pa ni dovolj dozorelo, tako da se da ta način pač porabiti tamkaj, kjer hočemo hraniti sadje dalje časa nego po navadi. Okus sadja je bil popolnoma čist; priporočalo bi se pa nemara zaviti tako sadje najpreje v svilen papir in šele v tem v pesek. Dolgo časa hranjeno se je to sadje v obče dobro držalo, je pa potem v sobi najmočneje ovenelo.

Pri zakopavanju sadja v zemljo v prsteni posodi, ki je tičala kakih 50 cm globoko v zemlji, se je držalo sadje zelo dolgo in dobro, toda lepota njegova je to občutila in pritiskala na ceno. V plutovi moki so se držale hruške prav dobro in brez madeža, v sobi pa so močno venele.

Iz teh poskusov — hranili so 26 komadov Baumanovega kosmača in ravno toliko komadov Esperenove bergamotke od novembra do februarja za poskušnjo, potem pa so jih vzeli iz zadelanih zabojev in hranili od februarja do konca aprila v zakurjeni sobi na mizi — iz vseh teh poskusov si bomo torej mi vtisnili v glavo za življenje sledeče:

Sadje se najbolje drži zavito v svilen papir in vdežano v lesni bombaž, pri tem od svoje lepote čisto nič ne zgubi, popolnoma dozore in ako jih pozneje hranimo v toplem prostoru obdržijo svoje lepo lice. Ako bi mi oba ta načina združili bi gotovo dosegli še lepši vspeh in zato vsakemu, ki hrani iz kateregakoli namena lepo sadje za dolgo časa priporočamo, da je zavija v svilen papir in vloži potem še v lesno volno. Ako to storimo v sodovih, katere napolnimo in koj zabijemo, potem

lahko shranimo v suhi kleti veliko množino sadja, ne da bi nam bilo treba kake posebne shrambe.

Splošno.

Surovi sadni sokovi.

Po Nemškem se čedalje bolj širi izdelovanje sadnih sokov, ki se pripravljajo s pomočjo citruline kisline; ti sokovi imajo dražesten vonj in okus, kakor naravni sokovi. To velja zlasti o jagodnih, ribizljevih in malinčnih sokovih, kojih izdelovanje je jako po ceni zavoljo tega, ker ni treba za to nalašč kuriti in se lahko izdeluje ta sok katerikoli čas.

Dela se pa takole: trije litri sadja se zmečkajo, pridene se 40 gr v prah zdrobljene citruneve kisline in 3 litre vode. Zmes se pusti 24 ur stati, če mogoče pri ledu. Na to se sok precedi skozi platno, pri čemer, se pa ne sme mečkati, ampak rabi se le sok, ki prostovoljno odteka. Ostanek v platnu vkuhan s sladkorjem, da še izvrsten kompot. Na vsak liter dobljenega soka se pridene 1 kg sladkorja, s katerim se sok eno uro meša. Nato se napolni sok v čedne steklenice, se dobro zamaši in shrani do porabe.

Skladišča za sol.

(Dopis.)

Z Gorenjskega, dne 17. nov. Glasom razglasa c. kr. finančnega ravnateljstva v Ljubljani z dne 30. januarja 1900 se je z dnem 1. marca 1900 vstanovila v Ljubljani c. kr. zaloga soli. Ob enem so se določile stalne cene in sicer za kuhinjsko sol 18 K 80 h, za živinsko sol 10 K za 100 kg „brez zavoja na tehtnici skladišča“.

Za trgovce je to mnogo ugodnejše, da imajo glavno zalogo bližje. Cene pri glavnih zalogah so se znižale (v Trstu od 19 K 40 h na 18 K 80 h in voznina

od Trsta do Ljubljane odpade) in tudi prevozní troški zmanjšali.

Mi opozarjamo naše kmetovalce, da to ugodnost, da je sedaj skladišče v Ljubljani, izkoristijo. Sol se prodaja po večjih krajih na drobno po 22 h, po manjših po 24 h kg, v vrečah pa po 10 K 20 h 50 kg. Kmetovalci hodijo večkrat na semnje v Ljubljano, hodijo z vozmi; mimogrede se lahko na glavnem skladišču oglase in vržejo vrečo soli na voz. Če so jo doma plačevali po 25 h kg (na drobno), naredili so tedaj dobička pri vreči 80 kg — 2 kroni 50 h.

Tudi če bi jo kmetje naročili skupno na debelo po železnici, bi njim prišla ceneje. Isto velja za živinsko sol. Sicer pa naj bi delali naši poslanci na to, da se vstanove vsaj za živinsko sol manjša skladišča po deželi.

Skladišče je v Ljubljani na državnem kolodvoru. Vreče se priporoča prinesiti sabo, ker sicer jih treba plačati posebej.

Zlmske kmetijske šole.

Naša ljudska šola ima opraviti s splošnimi temelji človeške izomike. Njen namen je, pripraviti otroka do spoznanja božjega, pa ga s podukom, vajo in strahovanjem tudi usposobiti, da pozneje po tem spoznanju more in hoče živeti. Če je to ena stran njene naloge, obstoji njen drugi del v tem, da stori otroka sposobnega, da more spolnovati svoje splošne državlanske dolžnosti, v kolikor to odvisi od neke določene mere znanja in vede.

Toda značaj naše ljudske šole vendar ni nič več nič manj kot neka splošna vzgojevalnica in izobraževalnica. Zato tudi ne pričakujemo od ljudske šole več, nego more storiti. Zelo neugodne so vnanje razmere, s katerimi se ima boriti ljudska šola;

le pogledjmo kako različni so vže otroci po starosti, spolu, talentu, po svojih domačih razmerah in opravilih, kako različni po svojem prihodnjem poklicu; zabiti tudi ne smemo, kako pozabljivo in lahkomišljeno je dete, kateremu je treba povedano zopet in zopet vtepati v glavo in ki nima nobenega veselja in smisla iti kaki stvari bolj v globino, še manj pa pripravljati se za kak poseben poklic. Slednjič pridemo do zaključka, da, ako bi bilo ljudsko šolstvo tudi še tako dobro organizovano in bi učiteljstvo bilo za svoj lepi poklic še tako vneto, ljudska šola vendar ne more opraviti več, nego podati edino podlago za splošno izobrazbo, pa nič več.

Ako bi od ljudske šole zahtevali več, bi s tem negodno mladino le preoblagali, otroci bi pre zgodaj dozoreli, ter bi bilo to na potu poznejšemu zdravemu in strokovnemu razvoju.

Ta izobrazba, katero podaja ljudska šola na kmetih, zadostuje po nekoliko za deklice (popolnoma, to od daleč ne!) in one dečke, ki imajo pozneje postati dninarji ali navadni hlapci: treba je le ohraniti, kar so se naučili in jim dati priliko, da se nadalje vadijo. Za dediča na gruntu, za prihodnjega gospodarja to znanje nikakor ne zadostuje; za tega je skrbeti na drugi način. Ali je mar pretirana zahteva, da gospodar več ve nego njegov hlapec ali pastir? Kakor stoji gmotno nad njimi, tako bi jih imel prekašati tudi duševno. V tej zadevi ni nobenega krivičnega povzdigovanja gruntarja nad druge ljudi na kmetih. Njena podlaga je le opravičena težnja, da se onemu, ki največ nosi in da, njegov trud hvaležno pripozna in da se mu ob enem pomaga, potrebne, velike dolžnosti in obveze spolnovati. Pred vsem gre za to, da se da kmetovalcu prilika, da se more sam usposobiti za svoj težavni

poklic. Ta priložnost stanovske kmetijske izobrazbe pa mora biti taka, da ne bo na njegovo družabno stanje neugodno uplivala ali ga preveč spremenila; tudi naj se kolikor moč vstvari iz njegove lastne moči. Če bi pa lastna sredstva ali blagajne, ki jih vzdržujejo občine v skupne javne namene zato ne zadostovale, potem ima država dolžnost podpirati ustanovo, ki se tako bistveno dotika blagostanja neizogibno potrebnega stanu, kakor tudi država skrbi za izobrazbo svojih uradnikov in svoje vojske.

Kako neprimerno več zahteva pač življenje in država od kmetovalca, nego od navadnega delavca. Pravice in dolžnosti, ki jih ima kmetovalec kot ud države, dežele, okraja in občine, bi dale želeti od njega brez primere več razumnosti, nego je moremo pričakovati od priprostega seljaka.

Ni dvomiti, da bi imela marsikaka postava vse drugače blagodejne učinke, ako bi bili povsod kmetovalci, ki bi znali dovolj jasno soditi, da bi jo umevali.

Nič manjše niso zahteve od neke druge strani. Izdatki v državne in občinske namene vedno rastejo, vedno bolj se množe in dražijo življenske potrebščine tudi na kmetih; zato je nujno potrebno, da se kmetu omogoči, z razumnejšim gospodarstvom in boljšo vporabo pridobitnih sredstev, ki so mu na razpolago, pridobiti si potrebnih sredstev zanje.

Tudi ne smemo pozabiti, da se meščansko šolstvo brez miru razvija, pričenski z najnižjo šolo za rokodelske vajence pa gori do višjih meščanskih šol. Ta razvoj vstvarja mej omiko kmeta in meščana neko razliko, nekako globoko špranjo, ki je pred leti še ni bilo in ki nam napolnuje srce z bridkostjo, ne da bi nam je morda razjedala zavist radi omike meščanov, ampak ker se z zapu-

ščenostjo v kmečkem šolskem poklu tudi vedno bolj širi popuščanje naših kmetov, iz katerih vse drvide v mesto.

In ako slednjič vzamem v misel širjenje socijalno demokratične nesmisli in svetovnega naziranja, ki bi imelo, ako uvedeno v prakso, za posledico propad in polom cele človeške družbe, ako mu ne stopi nasproti izobražen, za svoje razmere dovolj omikan kmečki stan; tedaj se mi zdi, da je popolnoma opravičena trditev, da so šole, ki imajo služiti izključno ali vsaj večinoma interesu kmetovalcev kakega okraja nujna potreba, dočim so splošne nadaljevalne šole, ki naj razširijo nekoliko obzorje ljudskih šol, le želeti. Potrebo takih ponavljalnih šol so spoznali najpreje po mestih in so ji dali primeren izraz v napravi šol za vajence. Te šole imajo brez dvojbe veliko dobrega na sebi. Toda nam ne gre za te zavode, ker imamo pred očmi kmetsko prebivalstvo. Tudi v tem se je vzbudilo hrepenenje po večji splošni in še posebej strokovni izobrazbi, ki se je utešilo deloma v t. zv. nadaljevalnih šolah, raznih kmetijskih društvih in v poljedelskih šolah. Toda v čem pa obstoje navadne ponavljalne šole in kakšen je njihov bistven vpliv na kmetijski stan?

Kar navadno umevamo pod nadaljevalno šolo (po navadi v četrtkih), je podobno nekakemu zasebnemu poduku, ki se deli v kakih 4—5 urah na teden iz redne šole že izstopivšim učencem.

Predmet poduka so navadne ljudskošolske znanosti. Da bi se na kmetijstvo naravnost oziralo, o tem ni niti duha in pri pomanjkanju časa tudi ni mogoče. Sicer so pa te šole tudi kraljestvo, ki mora samo v sebi razpasti vsled pomanjkanja učencev. Gotovo je namreč med učenci, ki so zapustili ljudsko šolo polovica takih, ki komaj čakajo, da morejo zapustiti za vselej šolske klopi, ki jim torej

prav nič ni do nadaljevalne šole, ali pa se celo z vsemi štirimi vpirajo proti nji.

Čeprav torej smatramo načeloma nadaljevalne šole po kmetih za koristne, vendar bo njih vpliv na omiko kmečkega prebivalstva vedno le omejen in mimogredoč.

Lahko bi kdo rekel, za kmetijstvo naj skrbe razna kmetijska društva, ki imajo namen, z besedo in pismom, kakor tudi s praktičnimi vajami vplivati na daljno izomiko kmetovalčev. Ne bilo bi prav, ko bi hoteli temu naravnost ugovarjati. Taka društva hvalijo sama sebe. Toda druga je, ako vprašamo, koliko pa je takih društev, ali je v vsaki fari po eno? In tu se pokaže velikanska vrzelj, hudo pomanjkanje. Pa recimo, da imamo v fari kmetijsko vzgojevalno društvo, ki blagodejno deluje na ljudstvo. Kolik bi pa bil šele njegov blagoslov, ako bi nahajali pri vseh, ali vsaj večini članov — kmetovalcev je mej temi najmanj — potrebno razumnost in ono zanimanje, ki mora biti, da se zborovanja redno obiskujejo, društveni listi pridno čitajo in predavanja umevajo. (Vse to se ima goditi v naših društvih zlasti v zimskem času, ako hočejo veljati kot izobraževalno sredstvo za naše ljudstvo). Po splošnih naših skušnjah tu še grozno veliko pogrešamo. Zdi se nam in smo prepričani tega, da mora tu vmes stopiti šola pripravljajoč in spopolnujoč s tem da vsposoblja učence, da morejo umevati misli drugih in se vanje vglobiti, s tem da društvene spise vplete v svoj pouk, da vporabi v isti namen društvena predavanja in da z razumevanjem vlije mladeničem tudi veselje in ljubezen do njihovega poklica, tako da postane ta nekako sam sebi namen, (seveda ne zadnji!) ne pa golo sredstvo, nakopičiti si denarjev in blaga.

S tem pa ne mislim poljedelskih šol, ki dobro vojene in urav-

nane blagodejno vplivajo na vse kmetijstvo.

Čim rajše pripoznam in cenim zasluge poljedelskih šol za odraslejšje učence zlasti večjih premožnejših posestev, tim manj pričakujem od njih temeljitega, direktnega haska za sinove manjših posestev, torej za priprosti kmečki stan. Kmetijske šole obiskuje razmeroma le majhno število, sinovi malih posestnikov pa skoro čisto nič ne. Vzroki te prikazni so različni: včasih, toda bolj redko, brezbržnost za vsako boljšo izobrazbo otroka, večkrat strah pred gmotnimi stroški in trdovratnost, držati se starih podedovanih navad ter zavarovati se pred vsemi novostmi, še večkrat pa je temu vzrok neko temno in štiaktivno (nagonsko) nehotenje, ki nas tolikrat obvaruje nevarnosti. Priprosti kmet ne zgubi rad svojega fanta izpred oči (ima deloma zelo prav!!). Poznati hoče njegovo okolico in tovarišijo in ga ohraniti v kar najtesnejši zvezi s seboj, z družino in hišo, da ne bi zašel na pota, ki mu imajo biti v bodočnosti tuja.

Če bi šel dečko za več let v poljedeljsko šolo, se oče boji te nevarnosti; od kratkega obiska pa ne pričakuje nobenega bistvenega dobička, ker je sin običajno nezadostno pripravljen. K temu pride še kak poseben vzgled kakošnega izomikanega in „učenega“ kmeta iz prejšnjih časov, ki je zašel npravno na kriva pota, ali ki je z nesrečnimi melioracijami (zbojšavanjem zemlje) in drugimi poskusi, ki niso bili v soglasji z njegovimi sredstvi in z velikostjo in dobroto njegovega posestva, svoje premoženjske razmere v resnici poslabšal ali celo uničil, ali pa vsaj v bolj srečnem slučaju ni ohranil veselja ostati kmet in se odtujil kmečkemu delu in posestvu. Morda so tudi take prikazni le bele vrane, pri katerih šola nima niti najmanjše krivde, kmet

zato ne vpraša, postal je nezaupljiv in kmetijsko šolo prezira. Od tod prikazen, da se nahajajo celi okraj, ki nimajo niti enega učenca na poljedeljski šoli.

V teh okolnostih je nujno potrebna zahteva, da se napravijo šole, ki niso izpostavljene takim predsodkom v tarčo in kjer se omenjenih nevarnostij ni bati, in ki koristijo v resnici kmečkemu stanu kot takemu.

Vprašanje je, kake morajo biti take šole.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 117.: K. L. Št. J. Gnojim že več let redno vsako leto travnike z žlindro in kalijevo soljo. Prva leta so bili uspehi zelo povoljni, a zadnje leto se ne morem nikakor pohvaliti, kaj ki bilo temu krivo?

Odgovor 117.: Redno vsako leto z žlindro gnojiti ni treba, od nje ostane pri dobri gnojitvi za 3—4 leta, a kalij je dobro vsako leto obnoviti in sicer za 1 ha 200 kg kalijeve soli. Nevspeh pa prihaja bržkone radi pomanjkanja apnenca v zemlji, zato dajte še spomladi za 1 ha okoli 20 q živega apna, katero morate dobro zaščititi, da se zmeša s prstjo in začne delovati s svojo razkrajajočo močjo in redilnostjo.

Vprašanje 118.: F. L. K. Hočem svoje vole podkovati, kje bi dobil zato najbolj primerne podkove?

Odgovor 118.: Za zimo je zelo dobro vole podkovati, ako se ima veliko po cestah voziti, drugače se težko z njimi dela. Za vole najbolj pripravne podkove se dobe pri tvrdki Echinger & Fernau Dunaj XV. okraj, Neubaugürtel 7/9. in stane 1 kg 2 K.

Vprašanje 119.: K. D. L. V naši vasi ima neki gospodar že več let od domačega plemena mrjasce, po kojih svinje slabotne prašičke vržejo. Nekteri trdijo, da je temu krivo, ker so svinje z mrjasci v sorodu, kaj je na tem resnice?

Odgovor 119.: Nobena žival ni tako občutljiva, ako se v sorodstvu plemeni, kakor ravno prašič. V tretjem in četrtem rodu pridejo popolnoma slabotni prašički, ki niso za nikako rabo. Dobro pleme se v enem kraju vzgaja, ako se skrbi, da se upelje

vsako leto sveža kri po tujih mrjascih. Kako slabo sorodstvo na potomce vpliva, hočemo tukaj navesti resničen izgled, ki se je dogodil pred nekaj leti na neke slovenske kmetiji. Gospodar kupi v bližni grajščini, ki je slovela radi prašičje reje, tri lepe svinje. Ima jih v svinjaku $\frac{3}{4}$ leta, dve sta ostali vedno majhni, kljub temu, da sta bili zdravi in dobro krmjeni, in je tehtala vsaka samo 72 funtov, a tretja tovaršica pri istem koritu je dosegla v tem času nad 3 cente. Pozneje se je dognalo, da sta bili prvi svinji iz rodu, kjer se je v sorodstvu plemenilo, a tretja je izhajala iz sveže upeljane krvi. Pozor prašičjerejci, da vodite vedno svinje k mrjascem, s katerimi niso v nikakem sorodstvu. Kako slabo je svinje na trgu kupiti, od katerih se ne ve, od kakih mrjascev so bile oplemenjene!

Kmetijsko društvo v Vipavi

oskrbuje svojim članom:

- 1.) Vse potrebščine za vinogradništvo: žveplo, galico, gumico, škropilnice, cepilno orodje, orodje in stroje za kmetijstvo, dalje vsakovrstna semena in umetna gnojila.
- 2.) a) Razprodaja zajamčeno pristno vino, napravljeno iz grozdja svojih članov po novem franc. načinu po 30 kron in višej 100 litrov loco Postojna, bolj trda kislasta vina rudeče in belo (kakor cviček) iz hribov pa po znatno nižej ceni.
b) Posreduje p. n. kupcem, ki želijo kupiti pristno vino po nižej ceni od 24 kron naprej nakup in odpošiljatev.
- 3.) Prodaja iz svoje trtnice na Portalis in Monticolo požlahtnjene trte, beli burgundec, zeleniko, zelen po 14 vinarjev komad.
- 4.) Prodaja iz svoje zaloge tudi pristni „tropinovec“, vzorec in cene na zahtevanje.

17 mesecev starega bika, sivka-stega, lepega, proda Janez Hodnik, Dol. Logatec št. 8.

V Buzetski občini v Istri je še do

18.000 htl. črnega in 28.000 htl. belega vina na prodaj. P. t. gostilničarji in drugi interesentje naj se obrnejo na županstvo v Buzetu ali pa na tamošnje društvo za „štednju i zajmove“, katero posreduje prodajo neposredno od producenta.

Za vinogradnike imam za oddati 4000 trt v zeleno cepljene na podlagi riparis in portalis in sicer več vrst: kraljevine, rebule, zelenike, rizlinga itd. 100 komadov 18 K, pri večjem odjemstvu tudi ceneje. Jožef Čotič, vinogradnik, Vrhpolje pri Vipavi.

Pozor mlekarne! Mlekarski strokovnjak se priporoča živinorejskim krajem, da hoče upeljati na svoje stroške mlekarne, ako se more zanesi na gotovo množino mleka. Pripravljen je tudi slabo vojene mlekarne vrediti, plačilo zahteva še le tedaj, ko se skaže kak dohodek. Katero mlekarstvo podjetje bi se želelo v najem oddati, ima sedaj ugodno priliko dobrega najemnika dobiti. Sedaj je mlekarški vodja neke večje mlekarne na Štajarskem. Natančneje podatke da „Gospodarska zveza“.

Domačega tropinovca, črnega vina in muškala ima **Jakob Kirac,** Meudin pri Pulju.

VII. avstrijski vinarski shod v Kremsu 1902.

Septembra meseca prihodnjega leta se bo vršil v Kremsu VII. avstrijski vinarski shod. Med raznimi odličnjaki sta za časno predsedstvo naprošena poljedeljski minister in nižjeavstrijski cesarski namestnik, v predsedstvo pa je odposlan baron Gudenus, deželni maršal nižjeavstrijski. S tem shodom, med katerim se bodo prirejali strokovni izleti v okolico kremško, v klosterneuburško in Retz, je združena mednarodna razstava vinarskih in kletarskih priprav na katero bodo domače in tuje tvrdke poslale mnogo izdelkov. Razprave bodo trajale 2 dni. Pokušalo se bo vino itd. Vstopnica za vse skup stane 10 K. Oglašja se pri sekretarijatu VII. avstr. vinarskega shoda v Kremsu ob Dunavu, ki daje tudi vsa pojasnila.

Trgovina in obrt.

Trgovina.

Trgovske novice.

Kartel tovarn za špirit. Kakor poročajo listi, nameravajo tovarnarji špirta skleniti kartel, kar bo seveda vplivalo na cene.

Zakon proti nepošteni konkurenci. V trgovinskem ministertvu pripravljajo zakon proti nepošteni konkurenci in je ravno kar zborovala enketa, ki se je posvetovala o posameznih določilih tega zakona.

Obrt.

Preosnova obrtnega reda.

Obrtni red avstrijski, kakor je sedaj v veljavi, ni enotno delo. Temelji na cesarskem patentu z

dne 20. decembra 1859 drž. zak. št. 227. V osemdesetih letih pričelo se je živahno gibanje za upejljavo dokaza usposobljenosti in za kolikor možno prosto gibanje obrtnih zadrug. Uspeh tega gibanja bil je zakon z dne 15. marca 1883 drž. zak. št. 89. Temu zakonu sledili so zakoni z dne 8. marca 1885 drž. zak. št. 22, z dne 16. januarja 1895 drž. zak. št. 21 in z dne 23. februarja 1897. drž. zak. št. 63. Vsi ti zakoni nanašajo se na obrtni red z dne 20. decembra 1859 in sicer tako, da spreminjajo njega posamezne paragrafe, tako, da je ta red po obliki enoten zakon. Toda samo po obliki. Umevno je namreč, da pri tolikih spremembah duh zakona ni mogel ostati enoten. Patent z dne 20. decembra 1859 temelji na drugih nazorih kot zakon z dne 15. marca 1883 in ostali dodatki temelje zopet na drugih, ker obrtno gibanje razvijalo se je neprestano in naši obrtni zakoni niso dajali temu gibanju smeri, marveč so nastali pod vplivom tega gibanja.

Velika potreba je torej, da dobi obrtni stan enoten, takorekoč iz enega kosa izklesan obrtni red, namesto sedanjega iz raznih med sabo različnih koščekov sestavljenega. To je utemeljena zahteva obrtnikov, pa tudi obrtne gosposke si žele tacega zakona, ker bi bil jasen in bi se ne dal na različne načine razlagati.

Kakor znano, namerava se sedaj dodati našemu obrtnemu redu zopet nov zakon, s katerim bi se spremenile nekatere posamezne določbe obrtnega reda. Državnemu zboru je že predložen načrt tega zakona. Torej je zopet za dolgo vrsto let izključena vsaka misel, da bi se dosegel nov, enoten obrtni red, ako državni zbor sklene ta načrt, in isti postane zakon. V tem oziru je torej jasno, da bi veliko bolj ustrezal popolnoma nov obrtni red, kot pa le

Pri posestnikih v Batujah in Selu sredi Vipavke doline dobi se izvrstno novo belo vino. Cene zmerne. Obrne naj na župnika v Batujah, pošta Črniče. Goriško.

Kmetijsko društvo v Gorjah pri Bledu na Gorenjskem

ima na prodaj železne izdelke kakor: sekire, krampe, capine, lopate, živinske zvonce prav lične in dr.

Oglas iz Istre! „Gospodarsko društvo“ v Pazinu posreduje pri kupovanju vina. Opozorujejo se na te trgovci z vinom. Društveni urad je v hiši predsednika dr. Kureliča.

Tko želi nabaviti dobrega Istrskega vina črnoga i beloga sa povoljnima cjenama neka se obrati na mene podpisanoga koji imam svoje vlastito vino, naravno, na mojem posestvu pridelno, jamčeno i za sv. maše porabljivo. Se priporuča **Venceslav Križmanić,** pošta. Tinjan-Antignana (Istra) Najbližji Stacion za posodu: Sv. Petar v Šumi. (132) 10—2

Priporočaja se: Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbi zvonov. Edini domači zavod te stroke: **Ljubljana, Medjatova hiša.**

Hranilnica in posojilnica v Marezigah pri Kopru

ima mnogo pristnega črnega vina liter od 18 do 24 kr. in Refoška liter od 25 do 35 kr., prosto postaja Trst ter vabi konsumente za nakup.

Tko želi, da svoju obitelj oskrbi pravim i naravskim dalmatinskim vinom, neka se obrati na podpisanog **Juraj Gamulin,** Jelsa — otok Hvar, Dalmacija.

Kdor želi dobro, pristno istrsko vino kupiti, obrne naj se na preč gosp. **Josip Gojtan-a,** župnik, Kašćerga, pošta Trviž — Istra.

sprememba posameznih točk dosedanega obrtnega reda.

Toda tudi ta nameravana sprememba ni brez prigovora, ter ima precejšnje hibe, ako jo sodimo s stališča koristi obrtnega stanu. Ker nam manjka prostora, ne moremo se spuščati v podrobnosti. Navesti hočemo torej v sledečem na kratko le poglobitve nedostatkosti novega zakonskega načrta.

Pred vsem ni prav, da ta novi načrt uredbo toliko stvari prepušča poznejšim posebnim naredbam raznih ministerstev, da torej vseh zadev, katerih se dotika, sam ne uredi. Kedaj se bodejo te naredbe izdale? Kaj pa do tedaj? Pa poglejmo, kako ureja ta zakonski načrt posamezne zadeve.

Uže sedaj so se obrtniki vedno pritoževali, da je tako lahko, ogniti se določbam o dokazu usposobljenosti. Temu skuša novi zakonski načrt odpomoči, toda ne doseže tega cilja. Za nastop rokodelske obrti treba glasom tega zakonskega načrta (§ 14.) zadostiti raznim drugim zahtevam za kona osobiti tudi zahtevi po dokazu dosežene usposobljenosti. V to svrhu treba, da prosilec poleg družega tudi dokaže, da je kot pomočnik več let delal v dotični obrti. Toda zakonski načrt tudi dopušča za splošno kot nadomestek dokaza večletnega dela kot pomočnik, dokaz večletnega dela

v tovarni, katera izdeluje izdelke iste obrti. To bi se kar tako na splošno določiti ne smelo. Delo v tovarnah je, kakor znano, navadno razdeljeno tako, da posameznik opravlja vedno le isto delo, da tedaj nima prilike izuriti se v dotični obrti splošno. Njegova obrtna izobrazba je torej enostranska, pomanjkljiva in trebalo bi pri takih delavcih vsekako še posebnega dokaza, da so izurjeni v celem obsegu dotične obrti. Obrtnikom tudi nikakor ne koristi določba novega zakonskega načrta, da nadomestujejo od takozvanih vojaških profesionistov v vojaški službi izvršena dela pravilno uporabo kot pomočnik v obrti. Tudi določa načrt, da se obisk strokovne šole smatra v gotovih slučajih kot dokaz obrtnega praktičnega dela, kar nikakor ne gre. (Vse v § 14.)

Nikakor ni obrtnikom v korist določba, da zamorejo politične oblasti v gotovih slučajih odvezati od zahteve predložitve učnega in tudi pomočniškega spričevala. (§ 14.) Te oblasti tudi smejo določiti, kako naj ženska v gotovih slučajih doprinese dokaz usposobljenosti, (§ 14.) kar gotovo ni obrtnikom v korist.

Obrtnikom v korist nadalje nikakor ni določba, da zadostuje pri kupčijskih družbah za izvajanje obrti, da je le eden družab-

nikov usposobljen za dotično obrt, (§ 14. a) marveč zahtevajo obrtniki, da morajo biti usposobljeni vsi družabniki.

O določitih načrta, ki uravnavaajo posredovanje služb (§§ 21. a in sledeči) ne moremo tu govoriti, ker primanjkuje prostora. Toda ta določila vsekako zahtevajo temeljite spremembe.

Tudi bi se smelo zahtevati, da se podeli obrtnim zadrugam širša pravica pritožbe, kot jim jo daje načrt (§§ 116. a in 116. b), kateri zadrugam v važnih slučajih odreka pritožbo, ako sta dve instanci odločili enako.

Denarne globe, tako določa načrt, uporabljajo naj se v prid pomočniškim ali pa okrajnim bolniškim blagajnam (§ 145.) Mojstri pa smejo po vsej pravici zahtevati, da se ti denarji uporabijo deloma tudi v korist blagajen v podporo onemoglih ali obubožanih mojstrov, deloma pa v prid učenecem.

Načrt ima torej, kakor smo videli, dokaj pomanjkljivosti. Državni zbor bode imel dovolj dela, ako bode hotel podati obrtnikom zakon, ki jim bo res v prid. Upajmo, da bode to nalogo razumel, in jo obrtnemu stanu res v korist tudi izvršil.

ZADRUGA

Neosnovani napadi na zadržno pokrivanje potrebsčin.

Pod tem naslovom priobčuje nižjeavstrijski „Landwirthschaftliches Genossenschaftsblatt“, ki ga ureja za zadržništvo prezaslužni nižjeavstrijski deželni računski svetnik Jožef Faschingbauer, članek, iz katerega je razvideti, da morajo zadruge tudi drugod prenašati hude, neosnovane napade. Ker vsebuje članek

marsikaj, kar velja tudi za naše razmere, priobčujemo ga prevedenega v celoti.

Takole slove:

„Naša zadržna organizacija temelji na idejah splošne koristi in splošnega gospodarstva. Vse težnje, koje vsebuje, podrejene morajo biti temu višjemu smotru, iz katerega izvira tako nje upravičenost, kakor tudi jamstvo nje uspeha. Kakor se imajo v držav-

nem življenju podrediti želje in poželenja posameznikov višjim ozirom, ravno tako morajo se umakniti v gospodarskem življenju prednosti privatnega gospodarstva, kadar zahteva to skupna splošna korist.

Vodilno načelo našega današnjega gospodarskega življenja zahteva, da se podelijo proizvajajočim, delavskim stanovom sadovi njihovega dela v vedno obilnejši

meri. Temu načelu ne zadostimo samo, ako povišamo dohodek od dela, marveč tudi s tem, ako olajšamo, napravimo ceneje, jednostavneje pogoje dela. V obeh teh ozirih ima delovati združništvo. S tem, da podajemo kmetškemu prebivalstvu v naši kreditni organizaciji sredstvo, da se preskrbi s cenim osnovnim in obratnim kapitalom, in s tem, da mu podajemo v naših nakupovalnih podjetjih možnost, vse kmetijske potrebščine po ceni in v dobri kakovosti si dobiti, — z vsemi temi združnimi ustanovami olajšamo pogoje kmetijske produkcije. Na drugi strani osiguramo poljedelstvu s posredovanjem neposrednega občevanja s konsumentom popolnejši, neprikrajšani dohodek. S tem nastopamo pota, po katerih hodijo drugi stanovi uže davno in uspešno; dolgo je že temu, odkar so delavci in obrtniki ustanovili svoja prva konsumna društva, prve surovinske zadruge, združne prodajalnice itd.

Čudno pa je, da se ravno združnim težnjam kmetov toliko ugovarja. Ako se proti konsumnim društvom, ki posredujejo neomejenemu številu članov dobavo vseh tistih tisočero rečij vsakdanje potrebe, upre dolga vrsta trgovcev - detailstov, je to umevno, čeprav se tudi v tem slučaju nikakor ne da tajiti, da imajo konsumenti pravico, preskrbeti si dobrega in cenega blaga. Naše nakupne in prodajalne zadruge pa preskrbujejo nakup potrebščin kmetijskega obrata, katere niso predmetje vsakdanje porabe, katere se večinoma v gospodarstvu pretvorijo, ki se zamorejo same na sebi le dobavati v večjih količinah in ki se na deželi sploh ne dobe. V zadrukah združeni kmetovalci so torej le v gotovej, omejenej meri deležni prednostij velikega obrata. To smo že tisočkrat naglašali, toda ponavljati moramo to še čestokrat, da nasprotujemo nepravičnim oči-

tanjem; morda se nam naposled le posreči, tudi v krogih najbolj nepristopnih nasprotnikov doseči jasnost glede naših smotrov. Skupni nakup poceni in poboljša kmetijsko proizvodnjo, skupna prodaja pa poviša iznos istega, kajti doseže boljše cene in trgovsko ugodnejše razpeča pridelke. V vseh teh slučajih izogne se vrsti posrednje kupčije, ki nima nobene narodno gospodarske upravičenosti, ker po nji se potrebna živila podražujejo in tudi poslabšajo.

„Jasno dejstvo je,“ pravi znani strokovnjak Maks May v Heidelbergu, „da dospejo kmetijski pridelki po večkratnem posrednjem dobičku bistveno dražji v roke konsumentov, kakor pa jih je kmet prodal. Prizadevanje, del tega posrednjega dobička izločiti, je upravičeno, sicer bi na eni strani nikakih konsumnih društev, na drugi nikakih prodajalnih združ sploh trpeti ne smeli. Ena teh združnih vrst hoče nakloniti konsumentu prihranek, druga pa producentu višji skupiček“.

Ako resno pojмимо svojo narodno-gospodarsko nalogo, potem imamo izpolniti tudi gotove dolžnosti. Kakor je potrebno, olajšati produkcijo živil in jo poceniti, tako ni smeti žaliti z napravami v dosego gorejšnjega smotra drugih, upravičenih interesov. Mi na Nižjeavstrijskem držali smo se že od začetka natančno na označenej poti. Naš nakupni obrat omejeval se je izključno na take potrebščine, katere odgovarjajo zgorejšnji označbi. Gnojila in krme, modra galica, semenska žita, premog itd. dajo se dobavljati samo v večjih množinah, niso prav za prav blago male trgovine. Tudi pri zelo intenzivnem združnem pokritju potrebščin bi ta trgovina obdržala zanjo najvažnejšo prodajo gotovih živil, kakor tudi vseh tistih potrebščin, katere zahtevajo, da se jih ima vedno v zalogi po vrstah.

Navzlic temu, da se drže odkazanih mej, pretrpeti morajo naše nakupovalne in prodajalne zadruge vedno napade. Šele pred kratkim časom našli smo v provincijalnem listu napad proti vodstvu neke zadruge. Temu napadu vtisnjen je pač pečat nizkotnega in osobno sovražnega mišljenja, tako, da bi lahko opustili odgovor. Toda treba je, da od časa do časa pozabimo gotove slučaje, da dokažemo brezmiselnost takega nasprotstva, morda se nam posreči tem potom, ustaviti neopravičena očitavanja.

Gre se to pot za kmetijsko zadruge v Säusensteinu, katere smoter je skupni nakup in skupna prodaja. Ironično se trdi, da je vsled delovanja zadruge „pravo veselje, v Säusensteinu biti trgovec in davkoplačevalec“. To se sliši tako, kakor bi prijazni gradič in vas Säusenstein, ki s še tremi vami in eno manjšo naselbino tvori katastersko občino s skupaj 102 hišami in 717 prebivalci, bila brez usmiljenja izročena pogubi. Tamošnja zadruge deluje šele od pomladi l. 1900. in se je doslej pečala skoro izključno s skupnim nabavljanjem potrebščin za člane. Lansko leto nakupila je: 2 vagona koruze, 2 vagona umetnih gnojil, 1 vagon premoga, 1 vagon hrušk za prešanje, 25 meterskih stotov graha in 25 meterskih stotov grahore, naročila je letos še razun tega 3 vagona premoga in 400 sadnih dreves. Prodala je letos 1 vagon slame deželnej blaznici v Ybbs-u. Vse te vrste blaga moči je le na debelo ugodno z dobičkom dobavati, da, v Säusesteinu na drobno še dobiti niso lahko, in kmetom, ki so tudi zelo obremenjeni „davkoplačevalci“ se ne more šteti v zlo, ako v smislu tega položaja postopajo.

(Dalje prih.)

Denarni promet hranilnic in posojilnic.

V mesecu septembru:

Hranilnica in posojilnica v Polhovem gradu: Prejemki 3177 K 28 h, izdatki 2990 K 01 h, denarni promet 6167 K 29 h, prejete hranilne vloge 1310 K, izplačane hranilne vloge 2378 K 66 h, dana posojila 600 K, vrnena posojila 220 K.

V mesecu oktobru:

Hranilnica in posojilnica v Kranjski gori: Prejemki 14.485 K 34 h, izdatki 12.847 K 45 h, denarni promet 27.332 K 79 h, prejete hranilne vloge 3967 K, izplačane hranilne vloge 3584 K 76 h, dana posojila 9200 K.

Hranilnica in posojilnica v Polhovem gradu: Prejemki 5704 K 87 h, izdatki 5144 K 02 h, denarni promet 10.848 K 89 h, prejete hranilne vloge 1857 K 18, izplačane hranilne vloge 2938 K 62 h, dana posojila 2100 K — h, vrnena posojila 41 K.

Hranilnica in posojilnica za farno občino Kamnje: Prejemki 877 K, izdatki 820 K 92 h, denarni promet 1698 K 24 h, prejete hranilne vloge 470 K, izplačane hranilne vloge 320 K, vrnena posojila 330 K.

Hranilnica in posojilnica v Vipavi: Prejemki 53.546 K 63 h, izdatki 47.221 K 71 h, denarni promet 100.768 K 34 h, prejete hranilne vloge 26478 K, izplačane hranilne vloge 25731 K 39 h, dana posojila 9058 K, vrnena posojila 4476 K.

Hranilnica in posojilnica v Zagrađcu: Prejemki 3764 K, izdatki 3201 K 52 h, denarni promet 6966 K 04 h, prejete hranilne vloge 2000 K, izplačane hranilne vloge 100 K, dana posojila 600 K, vrnena posojila 900 K.

Hranilnica in posojilnica v Robu: Prejemki 5805 K 89 h, izdatki 4293 K 06 h, denarni promet 10098 K 95 h, prejete hranilne vloge 5070 K, izplačane hranilne vloge 2117 K 67 h, dana posojila 1174 K 39 h, vrnena posojila 130 K.

Hranilnica in posojilnica v Mirnu pri Gorici od 1. januarja do 31. oktobra 1901: Prejemki 28485 K 64 h, izdatki 26875 K 83 h, denarni promet 55361 K 47 h, prejete hranilne vloge 16062 K 46 h, izplačane hranilne vloge 15178 K 29 h, dana posojila 6048 K 38 h, vrnena posojila 4542 K 25 h.

Hranilnica in posojilnica v Crničah: Prejemki 6416 K 70 h, izdatki 6408 K 05 h, denarni promet 12824 K 75 h, prejete hranilne vloge 4940 K, izplačane hranilne vloge 4682 K 42 h, dana posojila 1010 K, vrnena posojila 80 K.

Hranilnica in posojilnica v Poljanah nad Skofjelo: Prejemki 17368 K 66 h, izdatki 14813 K 94 h, denarni promet 32182 K 60 h, prejete hranilne vloge 9436 K, izplačane hranilne vloge 10018 K 92, dana posojila 500 K, vrnena posojila 2343 K.

Hranilnica in posojilnica Sturije: Prejemki 8657 K 10 h, izdatki 6250 K 72 h, denarni promet 14907 K 82 h, prejete hranilne vloge 2333 K, izplačane hranilne vloge 552 K 08 h, dana posojila 4290 K, vrnena posojila 1010 K.

Hranilnica in posojilnica v Marezigah: Prejemki 2897 K 09 h, izdatki 2773 K 96 h, denarni promet 5671 K 05 h, prejete hranilne vloge 2 K, dana posojila 2740 K, vrnena posojila 147 K.

Hranilnica in posojilnica v Leskovici: Prejemki 2291 K 88 h, izdatki 1958 K, denarni promet 4249 K 88 h, prejete hranilne vloge 480 K, izplačane hranilne vloge 488 K, dana posojila 1460 K, vrnena posojila 290 K.

Hranilnica in posojilnica v Mengšu: Prejemki 8277 K 78 h, izdatki 3473 K 87 h,

denarni promet 11751 K 65 h, prejete hranilne vloge 4111 K 32 h, izplačane hranilne vloge 1223 K, dana posojila 1840 K, vrnena posojila 1300 K.

Hranilnica in posojilnica v Tržišču na Dolenjskem: Prejemki 987 K 23 h, izdatki 846 K 34 h, denarni promet 1833 K 57 h, prejete hranilne vloge 450 K, dana posojila 640 K.

Hranilnica in posojilnica v Hrenovicah od 10. mar. do 31. okt. 1901: Prejemki 28456 K 83 h, izdatki 26968 K 56 h, denarni promet 55425 K 39 h, prejete hranilne vloge 4990 K 53 h, dana posojila 25018 K 67 h, vrnena posojila 1090 K.

Tržne cene 18. novembra t. l.

Na trgu v Kranju
za 50 kg

za pšenico	K 8:20
„ rž	7:—
„ ječmen	7:50
„ oves	6:50
„ ajdo	6:—
„ proso	7:—

Na trgu v Gorici
za 100 kg

za pšenico	K —:—
„ ječmen	22:—
„ oves	15:20
„ turšico	13:20
„ krompir	4:—
„ seno	5:—

Na trgu v Celovcu
za 100 kg

za pšenico	K 16:—
„ rž	15:—
„ ječmen	13:—
„ oves	14:—
„ turšico	13:—
„ seno	4:40

Na trgu v Velikovcu
za 100 kg

za pšenico	K 16:—
„ rž	15:—
„ ječmen	12:60
„ oves	13:50
„ turšico	13:—
„ krompir za q	6:—
„ seno za q	4:40

Dabilo

na

prvi redni občni zbor

Zadružne tiskarne v Ljubljani

registrovane zadruga z omejeno zavezo,

ki se vrši

v soboto, dne 28. decembra 1901

ob 6. uri zvečer

v posvetovalnici „Ljudske posojilnice“ v Ljubljani, Kongresni trg št. 2.

Dnevni red:

1. Volitev upravnega sveta devetero članov.
2. Volitev nadzorstva petero članov.
3. Slučajnosti.

V Ljubljani, 5. oktobra 1901.

Provizorični upravni svet:

Dr. Šusteršič l. r., Franc Leskovic l. r., J. Venc

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.

(95) 24—22

Novo!

Podkev za goveje parklje

patent **Zehetbauer-jev.**

Neobhodno potrebno za kmetovalce, oskrbnike, pivovarne, žgalnice itd.

Novo!

Poljedelska razstava v Ried-u 1901 najvišje odlikovanje s zlato svetinjo.

Glavna prodajalca

ECHINGER & FERNAU, Dunaj XV., Neubaugürtel 7 in 9.

Razglede na zahtevanje. (125) 10—4

Žive velike uharice,
volkove, medvede, divje mačke,
ptice roparice, kakor vse vrste
žive divjačine kupuje

O. FRANK,

tvrška za izvažanje žive divjačine, veletrgovina z živalimi.
(126) 12—6 Dunaj IV., Waaggasse 12.

Ilustrovani kupovalni ceniki z neobhodno potrebnim svetovalcem za lovce in prijatelje lova brezplačno in poštnine prosto.

Najboljša uporaba mleka! Kar največ in najfinejšega surovega masla!

Le mogoče, če se mleku odvzame smetana po

Alfa - Separator - ju.

500 prvih priznanj; v Parizu 1900 „Grand Prix“. 1/4 milijona takih strojev v rabi! Se lahko prenaša na planino. Vsi drugi stroji za mlekarstvo. Popolne oprave za dobivanje sirotke za roko in parno moč. Načrti, proračuni.

Akcijska družba Alfa - Separator,

(122) 13-11 Dunaj, XVI., Ganglbauergasse 29.

Ceniki, podučne brožure brezplačno.

Zaloga: Ali želite:

„Gospodarska

Zveza“

v **Ljubljani.**

(129) 12—4

M. BARTHEL & Co
Dunaj X, Keplergasse 20.

mnoho jajc po zimi?
več dobrega mleka?
hitro debele rejene prešiče?
zdravo lepo govejo živino?
močno trpežno vožno živino?
potem mešajte s krmo samo **Barthelovo** apneno klajo.
Za male stroške Vam ne bo nikdar žal. Navodilo zastoj. ~ ~ ~

Pristne harške žlahtne

žvrgolivce kanarčke

lastne vzgoje

(Klingrolle, Hohlklingel, Hohlschockelrolle, Hohlrolle, Tu-Tu-Tu-Pfeifen, Knorre), kakor tudi harške samice razpošilja s poštnim povzajem in jameci za dobre pevce in živino. Kar ne ugaja, se v teku 8 dni nazaj vzame.

vrste 15 kron, II. vrste 10 kron sa-
o 2 kroni, hranà mesana 1 kg 48 h.

kletke za pošiljatev I K.

Fran Garbas

sv. Florijana ulice 3., Ljubljana.

Nj. svetost papež Leon XIII.

sporočili so po svojem zdravniku prof. dr. Laponiju gospodu lekarnarju Gabr. Piccoliju v Ljubljani prisrčno zahvalo za doposlane Jim stekleničice.

tinkture za želodec

in imenovali „Dvornim založnikom Nj. svetosti“.

Imenovani zdravnik ter tudi mnogi drugi sloviti profesorji in doktorji priporočajo boleham G. Piccolijevo

želodčno tinkturo

katera krepeča želodec, pospešuje slast, pospešuje prebav-
(110) 12—3 ljanje in telesno odprtje.

Naročila vsprejema proti povzetju in točno izvršuje G Piccoli, lekarnar „pri angelu“ v Ljubljani, na Dunajski cesti

Tinkturo za želodec pošilja izdelovatelj v skatljah po 12 in več stekleničic. — Poštnino mora plačati p. n. naročnik.

„Gospodarska Zveza“

v Ljubljani, Gradišče št. 1

naznanja, svojim udom, da ima vedno v zalogi vsa potrebna **umetna gnojila**, kakor **Tomaževo žlindro**, kalijevo sol, solitar, superfosfat (koščeno moko) in **Barthel-ovo klajno apno.**

Naročila se točno izvršujejo!

Vse tu naznanjene predmete preskrbi tudi »Gosp. Zveza« po orig. cenah.

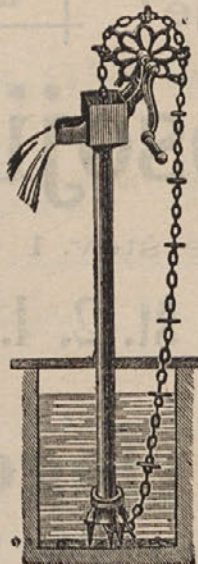
Ako se nočeš pri vsakem izpumpanju gnojnice jeziti, tedaj si kupi (90) 24—22

Klementovo

pumpo na verige,

katera prekosi po svoji čudovito veliki izvršitvi in trajnosti vse druge pumpe. Ta ne obstoji niti iz dil ali zaklopk, niti iz usnjatih cevij.

Nemogoče je sploh, da bi se zamašila, zamrznila ali polomila; veliko posestnikov ne izda pri 20letni uporabi niti vinarja za popravo. Nad 3000 jih je v rabi; več sto pohval o njih nam je došlo. Razpošiljam to pumpo na 6tedenski poskus; ako bi bila pa ta nerabljava, vzamem jo brez vsake odškodnine nazaj.

Josip Klement,

tovarna strojev v Hrobeih-Roudnici ob/L.

Zaloga in kletarstvo
na Glincah št. 20
pri Ljubljani
na lastnem posestvu.

Slov. vinogradniško društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo
priporoča svojo veliko zalogo

pristnih domačih vin

starih in novih

iz Dolenjske, Štajarske, Istre, Vipave in Goriške.

Vino je deloma doma prešano, isto oddaje se v sodih in fino vino v steklenicah.

(94) 24—22

Na zahtevo pošiljajo se uzorci brezplačno.

Centrala za nakup in prodajo!

Gospodarska Zveza

v Ljubljani

posreduje svojim članom

nakup vsakovrstnih kmetijskih potrebščin, kakor umetnih gnojil, modre galice, žvepla; raznih poljedelskih strojev, vsakovrstnih semen; koruze, moke, otrobov itd. po najnižjih cenah;

prodajo vse vrste kmetijskih pridelkov itd. ter ima v zalogi vse tiskovine za raiffeisenske hranilnice in posojilnice, katerim preskrbi po znižani ceni tudi železne blagajne, varne proti požaru in vlomu.

Zaloga Barthel-ovega klajnega apna, oddaja se od 5 kg naprej.

Posredovalnica za Zvezne trgovce!

Vse tu naznanjene predmete preskrbi tudi »Gosp. Zveza« po orig. cenah.

 Najboljša in najsigurnejša

Stanje hranilnih vlog 31. dec. 1900:
nad 6 milij. K

prilika
za
štedenje!

Denarni promet v dvanajstih mesecih
nad 24 milij. K

Ljudska posojilnica

preje: Gradišče štev. 1

sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstr.

sprejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan in jih obrestuje po

 $4\frac{1}{2}\%$

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 gld.
čistih 4 gld. 50 kr. na leto.

Stanje hranilnih vlog 31. dec. 1900:
6,166.217 K 86 h

Promet v 12 mesecih od 1. jan. do 31. dec. 1900:
24,185.294 K 76 h

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje
kaj prekinilo.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1900.

Dr. Ivan Šusteršič,
predsednik.

Josip Šiška,
knezoškofjski kancelar,
podpredsednik.

Odborniki:

Anton Belec,
posestnik, podjetnik in trgovec
v Št. Vidu nad Ljubljano.

Dr. Andrej Karlin,
stolni kanonik v Ljubljani.

Dr. Viljem Schweitzer,
odvet. koncipijent v Ljubljani.

Josip Jarc
veleposestnik v Medvodah.

Karol Kauschegg,
veleposestnik v Ljubljani.

Gregor Šlibar,
župnik na Rudniku.

Frančišek Leskovic
zasebnik in blagajnik „Ljudske po-
sojilnice“.

Matija Kolar,
župnik pri D. M. v Polji.

Dr. Aleš Ušeničnik,
profesor bogoslovja v Ljubljani.

Ivan Kregar,
načelnik okrajne bolniške blagajne
v Ljubljani.

(115) — 16